

Verslag Duurzaam Ontbijt Inheems perspectief en donut economie

5 april 2024, Utopie, 27 deelnemers

Dit ontbijt betreft een verkenning over inheemse perspectieven en de link met het Donut-denken. Wat is de gemene deler, wat kunnen we ervan leren, hoe verder? Raki Ap kan er helaas niet bij zijn ivm een dringende lobbyreis voor de Free West Papua Campaign.

Inheems perspectief

Mireille Hollaar, Stichting Zelfvoorzienende Leefhectaren

De sessie start met een filmpje met Floyd "Red Crow" Westerman van de Hopi: [Indigenous Native American Prophecy \(youtube.com\)](#) Onze maatschappij wordt voor een belangrijk deel bepaald door de uitgangspunten 'economie' en 'efficiëntie'. Als we uitgaan van een verkeerd uitgangspunt dan klopt alles wat we daar verder op bouwen niet. Als er mensen zijn die het wel weten, wel het juiste uitgangspunt kennen, waarom leren we daar niet van. De inheemse volken hebben andere uitgangspunten die wij vergeten lijken. Hun visie: wij als mensen zijn verbonden met de aarde en onze schepper: moeder, vader, God/universum, bomen, water en rest van de natuur. We zijn een grote familie die verbonden is met elkaar. Dat is het startpunt.

We moeten leren van inheemse volkeren want dat is de enige kans om te overleven. Zij nemen verantwoordelijkheid voor zeven generaties terug en zeven generaties vooruit. Zij kunnen ook met dieren praten, de moderne westerse mens niet meer. De Kogi geven aan: als we zo doorgaan ruimt de natuur ons zelf op. We overleven dat niet. Zie ook de documentaire 'Aluna, A journey to save the world': [Aluna - An Ecological Warning from the Kogi People \(alunathemovie.com\)](#)

Wij zijn de klimaatverandering. Met onze haast en stress. Wij spreken vaak over inheemse volkeren als 'primitieve culturen' maar eigenlijk ben ik ben primitieveling, ik weet me niet te redden in de natuur. Ik ben – anders dan zij - afhankelijk van machines en apparaten, b.v. om te weten waar ik ben. De inheemse volkeren zijn veel meer begaan en verbonden met de schepping en kunnen zich redden. Ze luisteren naar en vragen aan de natuur. Ze voelen veel beter dan wij. Zijn veel meer in contact met de omgeving. Wij zijn afgestompt. Daarom kunnen wij van ze leren en hebben hun kennis nodig om beter met onze wereld om te kunnen gaan.

Liane Lankreijer, o.a. Haagse Voedselraad & sjamaan (zie ook de foto's in haar presentatie)

Als baby word je geboren in de natuurlijke staat. Na de geboorte kom je in de niet-natuurlijke wereld en groei je op in onze cultuur. Dat doet iets met je. In onze cultuur zit een patroon van afgescheidenheid.

Het duurzaamheidsverhaal is een proces van herinneren. Herinnering aan de natuurlijke staat. De presentatie van Liane geeft steun aan die herinnering. Je voelt de pijn van de natuur als je om je heen kijkt, bijvoorbeeld wortels die geen ruimte krijgen in te krappe boomspiegels en water dat je niet meer kunt drinken. Het tegengif tegen de hopeloosheid, is dankbaarheid. Het leven breekt door alles heen, daar begint de dankbaarheid, plantjes groeien tussen de stoeptegels.

Verbinding: De natuur is echter niet buiten ons. Wij zijn deel van de natuur. Wij zijn deel van het grote geheel. Dat is onderdeel van het herinneren. Alle verbindingen onderling vormen samen het grote geheel. Daarachter zitten de principes van het leven. Dat is niet te beschrijven in de rationele, lineaire logica. In de inheemse verhalen is er een omvattend verhaal dat ons herinnert aan hoe de grote verbanden zijn in de tijd. Vanuit de ongeziene wereld is er veel invloed op ons.

Aarde. We zijn onderdeel van de aarde. Contact maken met de aarde met je lichaam geeft een gevoel van dankbaarheid. Het zaaien in de aarde is niet alleen om te oogsten maar ook om contact te maken, verbinding te krijgen. Wat kunnen we doen om meer contact te maken? Op blote voeten lopen, op de aarde liggen, aarde op je mond.

Heiligheid. Het heilige in de kerk gaat over autoriteit en macht. Dat is een mismatch in onze cultuur. Het heilige zit overal om ons heen in de natuur. Je moet van binnenuit voelen wat waar is.

Water. Het stroomt altijd. Hoe onlogisch is het dat je niet alle water kan drinken. Elk glas water dat je uit de kraan haalt, het podium hier in deze ruimte; we houden ons niet bezig met de stapjes waar dingen vandaan komen en naartoe gaan. Terwijl er overal verbindingen zijn in ruimte en tijd.

Schuldig voelen. Wat doe je eraan als je je eenmaal alle verbindingen herinnert. Je moet toch stappen zetten. Gaan we protesteren of onze burens voorlichten? Het vraagt in ieder geval liefde en omarming. Niet schuldig voelen. Bij inheemse mensen speelt dankbaarheid, liefde en vergevingsgezindheid. Accepteren en ervaren van het leven zoals het is.

Wat wij te doen hebben. Accepteren dat iedereen een ander kleurtje heeft en deel is van de regenboog. De regenboog maak je af in je hart en is verbonden met vrede. Vrede met elkaar om tot nieuwe gemeenschappen komen. Gebruik makend van een andere manier van met elkaar omgaan. De tijd nemen om met elkaar in een cirkel te staan en betekenis te maken, een gemeenschap te vormen.

Economie. Vaak gaat het in duurzaamheid om geld. Onze cultuur is doordrenkt van economie op basis van een bepaalde verzonden logica. Geld is echter een bedenkensel en in die zin 'niet echt'. Wij mensen zijn wel echt. Als we meer op een natuurlijke manier willen omgaan met elkaar, dan is geld als ruilmiddel mogelijk zinvol, maar niet geld als machtsmiddel.

Wortels van de boom. Onze wortels zijn ook inheems. Er is veel meer te herinneren dan we ons herinneren. We moeten doorpraten om systemen te veranderen om het inheemse herinneren op te rekken.

Donut denken

Rosa Tibosch, coordinator Amsterdam Donut Coalitie (ADC)

Vooraf laat Rosa weten dat ze zich geen expert voelt op het gebied van inheems denken maar ze willen in de Donut-beweging wel meer aandacht voor het inheems perspectief.

ADC is een netwerkorganisatie in Amsterdam voor organisaties die de Donut Economie op de een of andere manier willen toepassen. De Donut Economie wil dat iedereen het goed heeft in de 21^e eeuw. Wonen, voedsel, sociale gelijkheid, klimaat, etc: hoe kunnen we de maatschappij zo inrichten dat iedereen het goed heeft zonder dat het ten koste gaat van de planeet? *Zie ook de plaatjes in de presentatie van Rosa.*

De donut zelf is de veilige plek waar we kunnen leven binnen de grenzen van de planeet. Als je de grenzen erkent en de Sustainable Development Goals, hoe ga je dat dan doen? Daar houdt de Donut Economie zich mee bezig. Leren door te doen. Gericht op actie.

Het Donut model kent 7 achterliggende principes. Een daarvan is 'Nurture human nature'. Ons is geleerd/verteld dat de mens rationeel en egoïstisch is. Maar we bestaan voor elkaar en voor de natuur. Dat hoopvolle verhaal kunnen we met elkaar delen. Hier kan ook een verband worden gelegd met inheemse volkeren.

Twee andere belangrijke principes zijn 'Design to distribute' en 'Create to regenerate'. De Donut Economie houdt zich bezig met een beter ontwerp van de maatschappij. Hoe kunnen we bijvoorbeeld teruggeven aan onze omgeving in plaats van zoveel mogelijk te pakken.

Waar we nu mee bezig zijn is om op zoveel mogelijk plekken te leren wat we moeten doen. Door dingen uit te testen. En veel met elkaar te delen: tools, lessen, events. Het is een doeners-netwerk aan het worden.

De Donut Economie is in Amsterdam begonnen met een bezoek van Kate Raworth, de bedenker van de term Doughnut Economie. Daarna zijn er veel initiatieven ontstaan die zijn gaan samenwerken in de Amsterdam Doughnut Coalition. De gemeente Amsterdam ging er ook mee aan de slag. Naast het lokale/Amsterdamse kwam er een nieuwe dimensie bij: het globale. Ze willen rekening houden met de omgeving en de grenzen van de planeet.

Nu denken ze na over de volgende stap om Amsterdam zo spoedig mogelijk in de donut te krijgen. Ze blijven bezig met het vormen en onderhouden van het netwerk. Tegelijkertijd hebben ze drie werkgroepen opgericht: populariseren en activeren (niet alleen richten op de voorlopers maar ook de volgers motiveren), versterken en financieren (donutpioniers moeten duurzame initiatieven worden die zich in stand kunnen houden), leren en integreren (onderzoek doen, lessen van pioniers omzetten in beleid, wat is er nodig voor de transitie). Ze maken daarbij gebruik van een platform.

De Donut Economie is een kans voor het westen om zich te rehabiliteren. Wij zijn iets kwijtgeraakt dat we terug moeten krijgen.

Inheems perspectief: We kunnen nog veel leren van verschillende volkeren. Over de relatie met de aarde en de relatie met elkaar. In sommige landen gebeurt dat al, zoals bij de Maori in Nieuw-Zeeland. Daar heeft bijvoorbeeld een rivier rechten gekregen. Op eilanden zoals Hawaï kun je goed experimenteren met circulaire economie, de relatie met elkaar en met de natuur.

Opmerkingen/aanvullingen/vragen

Mireille vult haar verhaal nog aan:

- De beste ecologische adviseurs zijn de inheemse volkeren. Maak gebruik van hun kennis.
- Principes waaruit we moeten werken: Zorgen voor de aarde, zorgen voor elkaar, delen van de overvloed.
- Einde van de zomer wil Mireille met anderen een 5-daagse organiseren over de waarde van inheemse volkeren.
- 15 april is in Nieuwegein de Kiva-documentaire te zien: [Kiva – The call of the Wisdom Keepers](#)
Deze draait op 16 (en 18?) mei in [Museon Omniversum](#)

Andere opmerkingen:

- Jay uit een hartekreet om het globale perspectief mee te nemen in ons denken. In andere landen hebben ze niet het privilege om in rust en vrede na te denken over dit soort vragen omdat ze te maken hebben met geweld en uitbuiting, zoals nu bv in Gaza.
- Liane: Bij de start van de seizoenen (21 maart, 21 juni, 21 sept, 21 dec) wordt gezamenlijk een ceremonie georganiseerd bij het Vredespaleis.
- Back to basics. Dit houdt in dat je goed moet omgaan met je burens en naasten.
- Hoe vertaal je dit denken naar de mensen die nog niet aangehaakt zijn? Hoe communiceer je met ze? Hoe krijgen we ze een eerste stapje in beweging? Hoe gebruik je vormgeving om de boodschap over te brengen. Dat is een uitdaging.

- Hoe kunnen we ons zo organiseren dat we de boodschap kunnen ontvangen, horen en vertalen. Dus niet alleen zelf communiceren, maar ook ontvangen.
- Durf anders te zijn. Durf aan te geven wat er in je omgaat. Dan raak je anderen en communiceer je automatisch.
- Communiceren moet leiden tot gedragsverandering. Om gedrag en de wereld te veranderen kun je ook stemmen met je geld en door bepaalde zaken wel of niet te consumeren. Door geld ergens in te stoppen geef je aan wat voor wereld je wilt.
- Systeemwereld in combi met de leefwereld en inheemse perspectieven, hoe leeft dit bij de gemeente? Waar we goed in zijn is in je bubbel blijven en dat versterken. Het donut-verhaal doet een poging om beide werelden bij elkaar te brengen. De gemeente zou daarin kunnen investeren. Dat kan volgens Ger makkelijker met het donut denken dan met het inheemse verhaal. In Den Haag zijn we goed in denken en praten. Amsterdam heeft daar een handelingsperspectief aan gekoppeld. We zouden dat in Den Haag ook moeten doen. Start een donut-coalitie waar de gemeente in kan investeren.
- Energiecoach Eric de Graaff wees na afloop nog op de Cantata Ecologica, een toepasselijk concert van het Haags Toonkunstkoor op 20 april in Amare: [Klassiek Concert Den Haag | Haags Toonkunstkoor](#)